

Preek ds. T.J. Keegstra – H.C. Zondag 42

Ps. 17 : 1, 2, 7

Ps. 16 : 3

Ps. 128 : 1, 3

Ps. 62 : 4, 5, 6

Ps. 67 : 1, 2, 3

Lezen: Leviticus 23 : 23 - 44 en Lukas 12 : 13 - 21

Tekst: H.C. Zondag 42

Gemeente van onze Here Jezus Christus

Pas op voor zakkenrollers! Op vrijwel alle perrons kunt u dat lezen vandaag. En in feite geldt dit overal. Op school kun je geen portemonnee in je zak laten zitten. Een kwartier later is hij weg. Zeg je er wat van, dan je krijgt steevast als antwoord: Ze doen het toch allemaal? Ja, ze doen het allemaal. Onze wereld schijnt van diefstal aan elkaar te hangen.

Luther zei eens: "Als alle mensen die dieven zijn maar het niet willen weten, aan de galg moesten hangen, de wereld zou spoedig een verlaten woestijn zijn. En er zouden te weinig beulen en galgen zijn."

Dat is een woord om over na te denken. Want het gaat hier niet over iets waar wij vreemd aan zijn. Denk maar aan dingen als het ontduiken van de belasting. Het knoeien met declaraties. Bedrog met schadeformulieren. Misbruik van de sociale voorzieningen. Dat gevonden voorwerpen niet teruggeeft. Dingen meeneemt van de zaak. Je mond houdt als ze je per ongeluk te weinig laten betalen. Of dat je steekpenningen aanneemt. Zulke dingen schijnen zo normaal te zijn vandaag dat je kunt denken soms: Ben ik een idioot dat ik probeer eerlijk te zijn? Stelen? Ieder doet het. Want je wordt ook zelf genomen, zegt men dan. En probeer je eerlijk te zijn, je wordt aangekeken alsof je geschift bent.

De mensen worden keihard als het gaat om winst maken en geld verdienen. Geld is het doel dat de middelen heiligt. Niets kan de mens zo beheersen als geld, winst, bezit. Een afgod is het zonder weerga! De dienst van de mammon is de enige religie die niet met afval heeft te kampen. Daarom valt het niet mee om altijd eerlijk te zijn. Maar dan hoor ik de Here Jezus zeggen dat we het "zout der aarde" zijn. Ook wat de mammon betreft heeft Hij grote verwachtingen van ons.

Ik vat de tekst zo samen: Vader verwacht dat we zorgvuldig omgaan met zijn gaven.

Hij zoekt daarmee:

1. Zijn eer
2. Onze troost
3. Het heil van onze naaste

1. Het gaat hier over het eigendom. Dat woord betekent letterlijk dat iets je rechtmatig toekomt. Je kunt er over beschikken. Je kunt het van jou noemen.

Deze betekenis danken we aan het Oud-Romeinse recht. Dat gaf de eigenaar absolute zeggenschap over zijn eigendom. Hij kon er mee doen wat hij wilde. Zelfs als het om slaven ging!

Later heeft die regel in ons Burgerlijk Wetboek zijn neerslag gekregen. Maar hij heeft ook een zee van ellende gebracht. In de vorige eeuw met zijn industriële revolutie is de tegenstelling tussen rijk en arm daardoor zo bevorderd, dat het mijnheer Proudhon, een vriend van Karl Marx, tot de berucht geworden uitspraak heeft gebracht, dat eigendom diefstal is.

In het Oude Testament vinden we iets anders. Daar was de Israëliet in strikte zin geen eigenaar. Zijn land was van de HERE, Gods eigendom!

De Israëlieten waren vreemdelingen en bijwoners bij God. Ze mochten wonen op hun erfdeel en er gebruik van maken. Ze kregen het per familie zelfs in altijdurende

erfpacht. Maar het werd geen eigendom. Ze konden niet er mee doen wat ze maar wilden. De Israëliet was rentmeester. Hij mocht zijn land beheren als het goed van God. Op een aanschouwelijke manier werd dit het volk ingeprent door het Loofhuttenfeest. Dat was een oogstfeest waarop Israël zich verheugen mocht over wat de HERE in de ooft van druiven en olijven gegeven had.

Dan moet u zien hoe Lev. 23 spreekt over de manier van dat feest! Vooraf ging de Grote Verzoendag! Het Loofhuttenfeest viel op de 15e van de zevende maand. De Verzoendag op de 10e van die maand. Die volgorde spreekt boekdelen. Israël mocht dit feest pas vieren na de Verzoendag. Dus nadat de hogepriester in het allerheiligste het zoenbloed had gebracht! Dat was één prediking: Die oogst is niet een kwestie van inspanning of verdienste maar van genade! Alleen omdat God u de zonden vergeeft, kunt u eten en drinken van die oogst. Daardoor is er die oogst.

Let verder ook op het voorschrift om in loofhutten te gaan wonen. Ook daar had de HERE zijn bedoeling mee. Op het moment dat de Israëliet van zijn werk wilde uitrusten, moest hij zijn huis uit en 7 dagen in een hut van takken en bladeren wonen. Waarom? Wel, zegt de HERE: "Opdat uw geslachten weten dat Ik de Israëlieten in hutten heb doen wonen, toen Ik hen uit Egypte leidde."

M.a.w. vergeet uw afkomst niet! Ik heb u arm en ellendig uit Egypte gehaald om u rijk te maken. Wat u bezit hebt u allemaal van Mij! U kunt er slechts van zeggen: "Loof de HERE, mijn ziel en vergeet niet één van zijn weldaden. Die al uw ongerechtigheid vergeeft" en die u "kroont met goedertierenheid en barmhartigheid."

"U zult niet stelen." Dat is in de Bijbel veel meer dan een steen door een winkelruit gooien en de etalage leeg halen. Stelen is vooral dat we in ons bezit God niet meer zien. We vergeten dat we rentmeester zijn en gaan spreken van mijn huis, mijn geld, mijn meubeltjes. We halen er ook uit wat er in zit zonder ons er om te bekommeren, hoe onze omgeving er uit komt te zien. Het 'eigenaar spelen' is niet milieubevorderlijk! We hebben alleen oog voor wat van ons is. Gods schepping krijgt de tweede plaats!

O, wat wordt dat 'mijn' gekoesterd! We worden opgevoed bij de ijzeren wet van mijn en dijn. Afblijven. Je handen thuis houden. Dit is van mij. Je moet ieder het zijne geven.

In de Bijbel wordt dit 'mijn' niet met een hoofdletter geschreven. Het gaat daar om iets anders dan om de heiligheid en veiligheid van mijn spulletjes. Alles is van God. Hij deelt aan ons zijn goede gaven uit opdat wij die zullen gebruiken.

En Hij doet dat op basis van de verzoening! Wat we hebben heeft met het bloed van de Here Jezus te maken. Hij hing naakt en berooid aan het kruis om onze handen weer te vullen. Alles waarvan u zegt: 'Dat is van mij', heeft Hij gekocht en betaald.

Daarom is het ook dwaas om over de rechten van de mens te spreken. Over mijn recht op welvaart en mijn recht op welzijn. Als je het kruis hebt gezien, dan besef je dat je nergens recht op hebt. Dat alles in je leven is genade is.

De Bijbel is het boek van Gods bevrijding. Als je gelooft in de Here Jezus dan word je een vrij mens. Je wordt bevrijd van egoïsme, geldzucht en hebzucht. Je wordt weer rentmeester. En wat God geeft, gebruikt je niet om het voor jezelf prettig en genoeglijk te maken, maar om Hem er mee te dienen. En ook om het voor Hem te bewaren! Het geloof brengt tot milieudefensie!

In de Bijbel is eigendom op zich geen diefstal. Het kwaad schuilt niet in het geld maar in onze mentaliteit ten opzichte van dat geld. Wat doe je er mee? Waar gebruik je het voor? Dit is het grote kwaad dat de mens steeds weer geneigd is aan dat geld de plaats te geven, die alleen toekomt aan God.

Wat dat betreft is het Bijbelse woord 'mammon' veelzeggend. Oorspronkelijk betekende het: 'Dat waar iemand zijn vertrouwen op zet.' Daarna werd het: 'weelde; rijkdom.' Dat laatste ligt blijkbaar in het verlengde van het eerste. Geld en bezit hebben is: zekerheid hebben. Daarom wil je ook steeds meer. Want je denkt dat het gelukkig maakt. Dus zet je je vertrouwen er op. Je zet het in de plaats van God.

Of je een dief bent hangt niet af van de vraag, of je bezittingen hebt, maar van deze; waar je hart is. Dan kun je stelen zonder dat je de politie op je dak krijgt en dat de rechtbank je kan veroordelen. U kent wel het spreekwoord: Hebben is hebben en krijgen is de kunst. Dat is een door en door on-Bijbels spreekwoord. Het is ingegeven door de geldzucht die de wortel van alle kwaad is. Dat is niet, zoals men vandaag beweert, een

moralistische zaak. Het is een religieuze positiekeus. Het gaat om ons hart. Waar uw schat is daar is uw hart, zegt de Here Jezus.

Wie schatten op de aarde verzamelt, heeft zijn hart bij het geld en niet bij God. Hij wordt gedreven door de geldzucht en dient niet de Here, maar de mammon. Maar dan zegt de Here Jezus: "Niemand kan twee heren dienen. Want hij zal of de ene haten en de andere liefhebben, of de ene aanhangen en de andere verachten."

De Here wil maar zeggen Iemand dienen is: Je voor hem beschikbaar stellen. Proberen zijn wensen voor te zijn. Dat kan niet bij twee heren tegelijk. Want vast en zeker voel je voor de één meer dan voor de ander. Je hart is niet gedeeld.

Het is dwaas te doen alsof het dienen van de HERE en het verwachten van het heil uit je geld, best kunnen samengaan. Het één sluit juist het ander uit. God dienen is: Hem liefhebben met heel je hart. Hem vertrouwen en voor Hem leven. Daarbij past geen tweede. We moeten kiezen wie we dienen willen.

Maar dan is die keus uiteindelijk toch niet moeilijk, broeders en zusters. Want de mammon geeft tijdelijk plezier. Straks houdt dat op. Als de Here Jezus terugkomt, is niet van belang hoe groot je banksaldo is. Of hoeveel winst je hebt gemaakt. Maar wat je met je geld gedaan hebt. Hoe je het gebruikt hebt Als eigenaars die voor zichzelf schatten verzamelden. Of als rentmeesters die er de HERE mee dienden. Dat moet het doel van ons leven zijn!

2. Dat is meteen het tweede: Vader zoekt onze troost.

Van het geld gaat grote bekoring uit. Maar meer dan schijn is het niet. Je kunt dat overal zien vandaag. Geld en goed hebben zo'n plaats gekregen dat, zeker in ons land, alles veranderd is. De rijken en de minder bedeelden zijn samen zo in de ban van het geld gekomen dat de rollen zijn omgedraaid. Niet zij pakken het geld maar dat geld heeft hen te pakken.

De mammondienst is een wrede, een alles opeisende dienst. Wie jaagt naar bezit en kapitaal raakt zo in zijn macht dat hij van bezitter bezetene wordt. Het is voor hem geen levensmiddel meer maar levensdoel. Niet hij beheerst het, het beheerst hem Het heeft hem helemaal te pakken. Hij leeft voor zijn geld. Wie rijk willen worden, zegt Paulus, "vallen in verzoeking en in een strik en in vele, dwaze en schadelijke begeerten, die de mens doen wegzinken in verderf en ondergang."

Wat is daar een ellende uit voortgekomen! Oorlogen en revoluties zijn het gevolg geweest. En voor een slordige honderd gulden worden moorden gepleegd. Ja, de mammondienst is wreed!

Maar ook zonder te moorden maakt ze haar slachtoffers. Met het bezit neemt de zucht toe naar meer. Niemand verlangt terug naar de maatschappelijke toestanden van de vorige eeuw. En dat hoeft ook niet. Ongelooflijke tegenstellingen kwamen toen voor. Dat bv. een weduwe door het maken van luciferdoosjes haar gezin met 4 kinderen moest onderhouden. Ze verdiende zo 31½ cent per week! Veel te weinig om rond te komen. Uiteindelijk zag ze het ook niet meer zitten. Ze pleegde zelfmoord.

Anderen hadden hun tafels zo gevuld met eten en fruit dat ze in een jolige bui soms elkaar met perziken bekogelden. Geen wonder dat Proudhon eigendom diefstal noemde!

Vandaag is hier de situatie zo verbeterd dat feitelijk niemand meer weet wat armoede is. Toch zijn we er niet gelukkiger op geworden. Want met de welvaart groeide de ontevredenheid. Ieder wil meer. En niemand voelt er voor om in te leveren. De bezitters zijn bezetenen geworden.

Tegelijk zijn ook de zorgen gegroeid. We kunnen vandaag meepraten over wat de Here Jezus zei over de schatten op aarde waar de mot en de roest ze ontoonbaar maken en de dieven inbreken en stelen. Velen leven permanent in angst voor overvallers en dieven. Ze willen die afschrikken door alarminstallaties en verborgen camera's.

De verzekeringsmaatschappijen maken daar gebruik van. Ze verzekeren ons dat ons goede leventje door niets verstoord hoeft te worden. Er zijn levens - en ongevallenverzekeringen, brand/inbraakverzekeringen meer van dergelijke verzekeringen. Toch nemen ze de angst niet weg.

"Weest niet bezorgd voor uw leven", zegt de Here Jezus. Maar bij deze dienst ben je constant bezorgd. En zelfs als we door alarminstallaties, prikkeldraad en verzekeringen

ons zo hebben omringd dat we ons veilig wanen, wat hebben we dan bereikt?

Ik denk aan die rijke boer uit de gelijkenis. Hij was onbezorgd. Hij had zoveel verzameld dat hij tegen zichzelf kon zeggen: "Ziel, je hebt veel goederen liggen, -opgetast voor vele jaren, Houd rust, eet en drink en wees vrolijk." De man had zijn schapjes op het droge. Hij kon voor de rest van zijn leven rentenieren. Hij vond dat hij dat maar fijn gepresteerd had!

Ja, hij! God werd uitgeschakeld. Maar dan zegt Hij: "Jij dwaas! In deze nacht zal je ziel van je worden afgeëist. En wat je gereed hebt gemaakt, voor wie zal het zijn?" Waar gaat je rijkdom naar toe? Waarvoor heb je geploeterd?

Wij kunnen menen dat we volledig gedekt zijn. Maar uiteindelijk moeten we alles van de HERE hebben. Zonder Hem zijn we niets. Zelfs niet met een volle portefeuille!

Daarom zegt Hij hier: U zult niet stelen. D.i.: maak je bezit niet los van Mij. Of zoals de Here Jezus zegt: Vergader u geen schatten op de aarde maar vergader u een schat in de hemel. Dat geeft zekerheid. Dat doet ook dankbaar genieten van wat Vader geeft. Misschien is dat niet veel. Precies genoeg. Toch ben je gelukkig. Want zijn dienst maakt gelukkig.

En alles komt op de juiste plaats te staan. Je gaat de HERE bidden om je levensonderhoud en om een gezonde economie. Je doet het met dankzegging. Je besteedt je geld ook niet in eigen dienst maar in dienst van God.

Zo ga je zijn toekomst tegemoet. Dan baat ons geld niet meer. Dan baat alleen of we als rentmeesters hebben geleefd. Uit het geloof in de Here Jezus die onze zonden geboet heeft en zo ons tot erfgenamen heeft gemaakt. Alles is van u. Want u bent van Christus en Christus is van God. Dat maakt rijk. Ook royaal. Je naaste heeft er profijt van!

3. Dat is het derde: Vader zoekt hier het heil van onze naaste.

Want dat hoort bij het rentmeester zijn. Ik mag waar ik kan en mag het welzijn van mijn naaste bevorderen. Dat is iets anders dan dat spreekwoord: Wat u niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook aan een ander niet.' Dat zegt dat we het nare dat we onszelf niet gunnen, ook de ander moeten besparen. Nou, dat is te doen. Je hoeft, om zo te zeggen, er geen boterham minder om te eten.

Maar de Bijbel spreekt positief: Doe zo met hem als jij wilt, dat hij met jou zal doen. Geef hem dat mooie dat je zelf graag hebben wilt. Als hij je hemd vraagt, geef hem ook je mantel. Geef hem die iets van je vraagt, en wijs niet af wie van je lenen wil. En ook: "Dat ik in mijn werk trouw verricht om ook de behoeftige te kunnen helpen."

Trouw! Je doet je werk. Ja, misschien wat meer zelfs: Overuren voor ontwikkelingshulp! Hoewel, dan niet op de manier van wat men vandaag als evangelie propageert: De aarde is van God, dus van ons allen samen. Eerlijk zullen we alles delen.

Daarvan leest u niets in de Bijbel. Wel dit: Alles is van u, want u bent van Christus en Christus is van God. Want door Hem bent u kinderen en erfgenamen.

God kiest partij voor de armen en verdrukten, zegt men vandaag. Daarin zou het christendom overeenkomen met humanisme en socialisme. Dus zouden we samen voor de armen en verdrukten in het geweer kunnen komen. Samen een vuist maken. Dat helpt wat meer.

De Bijbel zegt dat God partij kiest voor zijn kinderen. Wie op Hem vertrouwen worden niet beschaamd. Welzalig hij die de God van Jakob tot zijn hulp heeft. Het gaat daar over Gods armen. Zoals ook de Here Jezus in Matteüs 25 zalig spreekt wie zich voor hun broeders hebben ingezet.

Voorop gaan de huisgenoten van het geloof. Maar daarna komen toch ook de mensen die buiten zijn! Denken we wel genoeg aan hen? O, we geven veel. Naast onze bijdragen voor kerk en voor zending, geven we voor de Verre Naaste. En op zijn tijd ook voor Afrika en voor Oost-Europa. En voor nog meer misschien. Mogelijk heeft iemand ergens financieel een kindje geadopteerd.

Maar is onze gerechtigheid, ons meeleven met de nood in de derde wereld, overvloediger dan die van de wereld? Laten we iets zien van de barmhartigheid van Vader die ook aan de goddelozen zon en regen geeft?

Dat zijn we aan Hem verplicht, broeders en zusters, jongens en meisjes! Wat heeft Hij niet gegeven om ons tot rijke en blijde kinderen te maken! Zijn eigen Zoon deed Hij

daarvoor gaan naar het kruis. En uit zijn volheid krijgen we nu genade voor genade. Ook eten en drinken en alles. Genoeg om barmhartig te zijn.

De nood is groot in de wereld! De televisiebeelden over de situatie in meerdere landen in Afrika - en ook hier en daar in Europa en in Zuid-Amerika - zijn afschuwelijk. Laten we de gelegenheid aangrijpen om in het zeer weinige trouw te zijn.

Ja, in het zeer weinige. Zo noemt de Here Jezus in Luk. 16 de onrechtvaardige mammon. Zeer weinig! Het geringste! Vergeet dat nooit! Wat voor ons vaak het grootste is, is voor Hem het geringste! En juist op het punt van dit geringste neemt Vader de proef op de som. Als we daarin niet trouw zijn, hoe zal Hij ons het ware goed toevertrouwen?

Dien er God en de naaste mee. Dan doorstaat u de proef. God zal zeggen: Die man, die vrouw, die jongen, dat meisje, bleek betrouwbaar. Daarom durf Ik hen nog meer toe te vertrouwen. Ik geef hem macht over het allerhoogst en eeuwig goed.

Dan maakt Hij de aarde klaar voor u en voor al zijn kinderen Want alles is van u, omdat u van Christus bent en Christus is van Hem. Deze aarde is door Golgotha uw erfbezit. En tegelijk de toekomstige plaats van Gods residentie. Die komt hier bij ons. Zijn tent op aarde. God en wij bij elkaar. Om samen het bruiloftsfeest te vieren!

Amen.